SVOBODA / СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY / УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 112. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JUNE 14, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 14-го ЧЕРВНЯ 1990 Ч. 112. РІК XCVII.

Україна хоче бути учасником Гельсінкського процесу

Київ. — 1-го серпня 1990 року сповниться 15 років від дня підписання Заключного Акту Гельсінкської наради 35-ти країн з питань безпеки та співробітництва в Европі. У січні 1989 року 33 країни Західньої та Східньої Европи, а також ЗСА і Канада, прийняли у розвиток гельсінкського процесу т. зв. Віденські угоди. У пляні цих угод уряди домовилися провести конференцію гуманітарного напряму, тобто з питань прав людини та людських відносин. Цю конференцію було розділено на три наради: в Парижі (червень 1989 року), в Копенгаґені (червень 1990 року), в Москві (1991 року).

Дипломати, учасники цих нарад, мають виробляти способи кращого ґарантування своїм громадянам свободи совісти, свободи слова, усіх громадських і політичних, економічних і соціяльних прав. Конференція, яка щойно розпочала роботу в Копенгаґені, стала першою загальноевропейською нарадою після хвилі демократичних змін, що прокотилася по Східній Европі, і тому участь у ній є особливо важлива.

На жаль, доводиться констатувати, що Українська ССР, яка, згідно зі ст. 68 своєї конституції, є суверенною державою, яка є членом Організації Об'єднаних Націй, не брала і не бере участи в гельсінкському процесі. Таке становище 50-мільйонового народу України в новому европейському домі є неприйнятим. І тому **Верховна Рада Української ССР** постeановляє:

1. Направити на Копенгаґенську нараду з людського виміру гельсінкського процесу повноважного представника Української ССР;

2. Просити секретаріят Копенгаґенської наради надати представникові Української ССР статус спостерігача.

Цей проєкт підготував народний депутат УССР Олесь Шевченко.

Українські студенти вчаться в Люблинському університеті

Монтреаль. — Заходами Дирекції Польського наукового інституту під головуванням проф. М. Літинського відбулася тут в університеті МекҐілл 5-го червня доповідь о. д-ра Тадеуша Засепи про „Суспільні переміни в теперішній Польщі й ролю Люблинського католицького університету".

Як керівник ресорту співпраці зі закордоном у цьому університеті, доповідач докладно обговорив ролю науки згаданого університету під сучасну пору в обличчі суспільних перемін, що мають місце в житті теперішньої Польщі.

В своїй доповіді він згадав і про студентів-українців, що в університеті підготовляються до священичого сану: для них існують окремі курси й семінари про східнє християнство так, що під сучасну пору Люблинський університет — єдиний науково-педагогічний заклад у Польщі, де українська академічна молодь може приготовлятися до священичого сану. Про українських студентів о. д-р Засепа висловився дуже похвально: вони зразкові кандидати на священиків, патріоти свого народу й Церкви, дають добрий приклад іншим студентам богословських наук у згаданому університеті.

ВИСТУП „ДУДАРИКА" У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Філядельфія. — Тут в середу, 20-го червня, відбудеться концерт народної самодіяльної хорової капелі хлопчиків та юнаків „Дударик" зі Львова. Початок концерту о год. 7:30 вечора в залі середньої школи ім. Кардинала Догерті, 2-га вул. і Ґодфрі аве. Квитки можна набути в крамницях: „Космос", „Дора", „Ганусей", „Фантазія" та безпосередньо перед концертом.

Комуністи в Болгарії здобули перемогу

Софія, Болгарія. — Дивно, але болгарська Соціялістична партія, колишня Комуністична, яка з тактичних причин змінила назву, здобула значну перемогу у парляментарних виборах, перших відносно вільних виборах під наглядом закордонних спостерігачів, яких до участи у виборах запросив уряд Болгарії, — пише кореспондентка „Ню Йорк Таймсу" Селетін Болен у числі з 12-го червня.

Керівники інших опозиційних до комунізму політичних партій не тільки огірчені таким вислідом виборів, але не можуть прямо зрозуміти чому болгарський нарід після 45-річного панування Комуністичної партії, яка практикувала подібні до сталінських і брежнєвських утиски власного народу й багатьох національностевих меншин, зокрема турецької, знову віддав мандат влади в руки комуністам.

Політичні аналітики, спостерігачі, кореспонденти і знавці відносин у Східній Европі передбачають тепер посилення міжпартійної війни, доказом чого була велика демонстрація противників комунізму в Софії з участю понад 50,000 учасників, які заповіли дальшу боротьбу проти Комуністичної партії. Вони також не виключають, що комуністи, не зважаючи на присутність спостерігачів, поважно пофальшували висліди виборів, маючи до диспозиції усі засоби для переведення цього діла: адміністраційний апарат, міліцію, державну службу безпеки, фінанси тощо.

Офіційні речники заявили, що у висліді виборів, які, як відомо, відбулися в неділю, 10-го червня, але ще не всі голоси підраховані, соціялісти здобули 48 відсотків голосів, а унія демократичної коаліції тільки 34 відсотки. У парляменті, який нараховує 400 місць, соціялісти розпоряджатимуть вигідною більшістю і тому зможуть самі, без допомоги інших політичних сил, формувати новий уряд. На думку спостерігачів комуністи Болгарії зуміли встановити прецедент, що марксисти можуть бути головною керівною силою в державі навіть при існуванні багатопартійної системи, в залежності від того чи вони йдуть з народом, чи проти нього.

СПІВАЄ О. ГЕЙМУР

Ню Йорк. — Тут в неділю, 17-го червня, відбудеться виступ сопрано Олени Геймур, яка виконає твори Россіні, Каталяні, Чайковського, Ґершвіна, Герберта й інших композиторів. Концерт відбудеться в Harry De Jure Henry Steet Playhouse, 456 Ґренд вул., в супроводі симфонічної оркестри цього театру. Початок о год. 3-ій по полудні.

РОЗПОВІДЬ ІНЖ. Д.ЛІЩИНСЬКОГО

Ню Йорк. — Український Літературно-Мистецький Клюб влаштовує в п'ятницю, 15-го червня, розповідь інж. Дам'яна Ліщинського „Шість тижнів мого перебування в Києві". Імпреза відбудеться в Домі Українського Визвольного Фронту, 136 Друга аве. Початок о год. 7-ій вечора.

ЗМАГАННЯ „КАРПАТ"

Горшам, Па. — Тут в суботу, 16-го червня, на площі „Тризубівки" відбудеться товариська зустріч львівських „Карпат" з УСО „Тризуб". Початок змагань о год. 3-ій по полудні. В неділю, 17-го червня, на тому самому стадіоні відбудуться змагання між „Карпатами" та українською футбольною репрезентацією Америки. Початок о год. 2:30 полудні.

У КИРГИЗІЇ ОГОЛОШЕНО ДЕНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЖАЛОБИ

Москва. — Рішенням Верховної Ради Киргизії понеділок, 11-го червня, проголошено днем національної жалоби. По всій республіці відбулися церемонії, учасники яких вшанували пам'ять тих, які загинули в міжнаціональних сутичках, що почалися 7-го червня в киргизькому місті Оші і перекинулися на значну частину території Киргизії і Узбекістану, населених — у різному співвідношенні — представниками обох народів.

Запровадження в кінці минулого тижня воєнного стану зберігає свою силу. В Оші, Фрунзе, Андижані (Узбекістан) та в багатьох інших містах вулиці патрулюють бронетранспортери і посилені патрулі військ Міністерства внутрішніх справ, прикордонних військ і міліції.

За останніми даними ТАСС, кількість тих, які загинули, досягла 139 осіб. Поранено 488 осіб. Десятки тисяч мешканців обох республік були змушені покинути рідні місця і стати біженцями.

Відповідаючи на запитання московського кореспондента пресового агентства „Постфактум", голова правління Союзу письменників Киргизії, один з керівників Киргизького демократичного руху Казат Ахматов заявив, що причиною міжнаціональних сутичок стали інертність місцевих властей, постійне погіршення умов життя населення.

„Комуністичні керівники довгий час не звертали уваги на соціяльні проблеми,— сказав К. Ахматов. — Це привело до появи тисяч бездомних. Лише в Оші, місті з 210-тисячним населенням, кількість бездомних перевищила 30,000. Ситуація характерна і для Середньої Азії в цілому. Гострими проблемами тут стали безробіття, дитяча смертність і брак продуктів. Партійне керівництво більшости середньоазійських республік діє методами, характерними для епохи застою, турбуючись про свої привілеї, ніж про добробут народу".

До ворогуючих киргизів і узбеків з закликом зберігати спокій звернувся Міхаїл Ґорбачов, а також голови Верховних рад обох республік.

Москва продає свободу за доляри

Бонн, Західня Німеччина. — Західньонімецький почитний журнал „Дер Шпіґель", покликаючись на достовірну особу в уряді канцлера Гельмута Коля пише, що міністер закордонних справ СССР Едуард А. Шеварднадзе мав заявити одному західньому політикові, що об'єднана Німеччина може, якщо хоче, залишитися членом Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО), якщо заплатить 20 більйонів долярів репарацій Совєтському Союзові.

Німеччина плянувала після об'єднання запропонувати урядові СССР значну економічну допомогу, не називаючи цифри, і хотіла закликати інші західньоевропейські країни і ЗСА піти її слідами.

Як відомо, офіційно комуно-московські тоталітаристи не погоджуються, щоб об'єднана Німеччина залишилася членом НАТО і бажають далі, після 45 років від закінчення Другої світової війни наказувати німцям, що їм можна, а чого не можна робити. За 20 біл. дол. вони готові продати Боннові свободу, — говорять з кпинами політичні аналітики і спостерігачі.

М. ҐОРБАЧОВ ВІДБУВ РОЗМОВУ З ТРЬОМА ПРЕЗИДЕНТАМИ ПРИБАЛТИКИ

Москва. — Генеральний секретар ЦК КПСС і президент СССР Міхаїл Ґорбачов відбув розмову з трьома президентами прибалтійських республік — Литви, Латвії і Естонії. Розмова, яка відбулася у бюрі президента М. Ґорбачова 12-го червня, тривала понад дві години. Закордонні політичні спостерігачі і совєтські високі урядові речники заявили, що не треба виключати дальших розмов на вищому рівні про справи суверенітету згаданих трьох республік і закінчення економічної бльокади, встановленої з наказу М. Ґорбачова після того, як Литва відмовилась відкликати акт державної незалежности проголошений 11-го березня цього року і виходу із Союзу з СССР.

При цій нагоді президент М. Ґорбачов запропонував створення совєтської федерації суверенних 15-ох республік СССР, бо тоді, як він висловився, не буде нікому діятися кривда і всі республіки будуть трактовані однаково. „Вони будуть мати необмежене право використовувати суверенність у рамках їхньої спроможности" — заявив Ґорбачов.

Виглядає, — кажуть західні політичні аналітики, — що кремлівські лідери і сам Ґорбачов, хочуть випередити події, які назрівають в СССР з погодженістю чи без згоди теперішнього центрального керівництва. Комуно-московська імперія, побудована теоретично на федеративних фіктивних основах розпадається і М. Ґорбачов та його найближчі співробітники роблять усі заходи, щоб стримати процес розкладу СССР і залишити за собою контролю над 15-ма, хай і частинно суверенними республіками. Оливи до вогню підляв теперішній президент Російської федерації Боріс Єльцин, який не тільки вийшов на верх влади у найбільшій республіці СССР без згоди М. Ґорбачова, але започаткував процес виходу РСФСР із Союзу та проголошення суверенітету республіки при рівночаснім нав'язанні дипломатичних, економічних та культурно-наукових зв'язків з іншими республіками та закордонними державами, з наміром поправити, зглядно підвищити життєвий рівень населення. Дійшо навіть до того, що М. Ґорбачов вислав на сесію Верховної Ради Російської ССР „свою людину", яка мала за завдання спростувати і опрокинути закиди, що він (Ґорбачов) відмовився від прилюдної розмови на телевізії з Б. Єльциним. На сесії перепалось також дружині генсека Раїсі Ґорбачовій, яка, мовляв, має більші можливості попасти на телевізійний екран, як офіційні політичні представники республік.

Усі три президенти прибалтійських республік: Витавтас Ляндсберґіс (Литва), Арнольд Рутель (Естонія) і Анатоліс Ґорбуновс (Латвія) погоджуються, що до „примирливости" Ґорбачова спричинились дві головні справи, а саме, критика за кордоном за неполагодження справи Литви і зріст сентименту в Російській ССР до суверенітету. Виглядало б, що М. Ґорбачов міг залишитися президентом неіснуючої імперії. Очевидно, Ляндсберґіс й інші позитивно оцінили заходи ґорбачовської „перебудови" цілої конструкції СССР на базі федерації чи конфедерації. Прибалтійці вважають, що ідея є добра, але вони бояться, що все це натраплятиме на спротив шовіністичних кіл в ЦК КПСС і Політбюро.

КОНЦЕРТ СОЛІСТІВ З УКРАЇНИ

Пассейк, Н.Дж. — Тут в четвер, 14-го червня, відбудеться концерт солістів з Київської опери. Початок концерту о год. 7-ій вечора в Українській Централі, 240 Говп аве.

НА ПОШАНУ Р. ПРИЙМИ-БОГАЧЕВСЬКОЇ

ФЕСТИВАЛЬ УКРАЇНСЬКОГО ТАНКУ ВІДБУВСЯ З ВЕЛИКИМ УСПІХОМ

Ню Йорк. (О. Кузьмович). — В суботу, 2-го червня, українці Ню Йорку та околиці дослівно плили із ясним сонцем до репрезентативного Лінкольн Центру, де в залі Еллис Таллі Голл мав відбутися довгоочікуваний ювілейний Фестиваль балету та українського танку шкіл прима-балерини Роми Прийми-Богачевської. Рідко довелося нам бачити таку кількість розчарованих осіб, які відходили від каси театру домів тому, що не було там вже ні одного квитка на цю імпрезу.



Танцювальна група „Сизокрилі" у балеті „Ікона"

У вщерть виповненій залі фестиваль розпочав коротким словом від батьків, українською та англійською мовами, молодий український адвокат Ігор Раковський, в якому привітав сердечно в імені всіх учнів керівника Школи Р. Прийму - Богачевську. Він підкреслив, що висліди її 25-річної праці це ті численні учні, які завдяки дисципліні, завзяттю та послідовності дійшли до такого високого рівня цього мистецтва. У часі відродження України наші танцюристи, — сказав він, — свідомі того, чи ні, своїм способом беруть участь у цьому відродженні тим, що зберігають і популяризують українську культуру. І.Раковський особливо привітав гостей з України — членів Київської опери із відомим басом-баритоном Дмитром Гнатюком у проводі.

У першій частині програми ансамбль „Сизокрилі" вивів по-мистецьки балет „Ікона" у двох частинах, який був підготований з нагоди святкування 1000-річчя Християнства в Україні. У цьому балеті головні ролі танцювали Лідія Залуцька в ролі Орани, Аня Богачевська в ролі княгині Ольги, Роман Якубович — князь Володимир і архангели Борис Богачевський та Орляндо Паґан.

Поміж виконанням двох головних балетів вечора, „Ікони" і „Танка волі", керівник Студії Мистецького Слова Лідія Крушельницька, широковідома мисткиня українського театру, виголосила з питоменним їй чуттям та зворушенням виїмки з поеми Віри Вовк „Іконостас" та вибір з поезій Олександра Олеся. Балет „Танець волі" був присвячений трагедії в Чорнобилі. Тут головні партії виконували А. Богачевська, Б. Богачевський, Олеся Бук, Михайло Левицький і Катерина Каbaллеро. В обох інсценізаціях балетів збірні танці виконали інші члени ансамблю „Сизокрилі" і поодиноких шкіл Р. Богачевської.

Друга частина програми була посвячена пісням Володимира Івасюка, які з великим відчуттям і технікою виконали члени ансамблю „Сизокрилі", а відтак учні поодиноких шкіл Р. Богачевської і „Сизокрилі" відтанцювали ряд українських танків. Найбільше захоплення публіки викликали наймолодші танцюристи у „Козачку".

У перерві поміж танцями, в другій частині програми, незвичайно мило і з настроєм, який типічний для цього молодого співака, відспівав, акомпаньюючи собі на ґітарі, Данко Андрусишин ряд популярних, в тому також пластових пісень.

На закінчення вечора зібралися на сцені усі танцюристи від наймолодших до найстарших, щоб подякувати своїй учительці за її 25-літню працю. Десятки китиць та кошів квітів вручено від наших установ невтомній жрекині українського танку, між ними від Українського Народного Союзу, від хору „Думка", танцювального ансамблю „Волошки", Дарії Ґендзи, керівника танцювальної групи, від найкращої групи „Сизокрилі", від учнів усіх шкіл танку Ню Йорку, Пассейку, Ірвінґтону, від колишніх учнів і ряду приватних осіб-приятелів.

Глядачі повстанням з місць та гучними оплесками віддали пошану Р. Богачевській, а окремо привітала її представниця танцювального ансамблю і школи під керівництвом Лізи Ґраур-Десіни „Волошки" з Філядельфії 12-річна Дора Пастушак. Вийшов на сцену Д. Гнатюк, який хотів поклонитися Р. Богачевській низько за те мистецтво, яке вона ширить тут далеко від України і бажав, щоб її муза показала цілому світові українське мистецтво. Грімким „Многая літа" він закінчив своє зворушливе слово.

Після фестивалю частина батьків молодих танцюристів, члени ансамблю „Сизокрилі", гості та колишні учні переїхали до Українського Інституту Америки, де при гостині підготованій матерями „Сизокрилих", у товариській атмосфері обговорювали успіх ювілейного вечора.

Р. Прийма-Богачевська, прихід якої привітали оплесками та подарунками присутні, відтак при краянні ювілейного торта, на якому по-мистецьки були вимальовані солодкими фарбами пара українських танцюристів, виголосила видимо зворушена подяку всім, хто причинився до успіху фестивалю.

(Закінчення на стор. 3)

У СВІТІ

У ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ надхнені ідеалісти та імпровізатори, які зуміли повалити сильно заякорену впродовж 42-ох років комуністичну владу в безкровному перевороті, стали професійними політиками минулого тижня. Користаючи з вперше за 44 роки даної їм можливості вільного вибору, чехо-словаки великою більшістю голосів затвердили Громадський форум президента Вацлава Гавела, як правлячу партію. Ця перемога надасть конституційної леґальности новому коаліційному урядові, що його хочуть оформити провідники Громадського форуму. Рівночасно ця перемога кидає виклик рухові, що постав тільки сім місяців тому у спалаху чехо-словацької мирної революції, полагодити цілий ряд пекучих проблем, які досі можна було відкинути з уваги на всенародне піднесення та популярність і повагу, якими втішається президент В. Гавел. Одначе згідно з повідомленнями преси, плянувальники політики Громадського форуму здають собі вповні справу з того, що їх очікує в майбутньому.

У ПОНЕДІЛОК, 11-ГО ЧЕРВНЯ, парлямент Ізраїля дуже малою кількістю голосів схвалив новий, сильно правих ухилів уряд прем'єр-міністра Їцака Шаміра після цілоденного напруження та непевности чи матиме Ї. Шамір повну підтримку своєін партії Лікуд. Голосами 62 до 57 з одним стриманим затверджено коаліційний уряд Ї. Шаміра, що навіть співробітники прем'єр-міністра визнають є дуже хитким і непевним через постійну загрозу розв'язання зі сторони малих партій, що стараються пропихати свої власні справи. Це рішення парляменту закінчило тримісячну, часто жорстоку міжпартійну торгівлю, яка довела до обурення цілий народ і в результаті чого виникли багатолюдні протести та вимоги про основні зміни в політичній системі Ізраїля.

ПАЛЕСТИНСЬКА ВИЗВОЛЬНА Організація видала заяву про її опозицію до „будь-яких військових акцій з прицілом на цивільне населення", але не було там мови про конкретний морський напад палестинців на пляжу недалеко Тель-Авіву. Тому, що ЗСА робили натиск на конкретне засудження цього нападу і цього не сталося, то Уряд президента Джорджа Буша не є вдоволений таким ходом подій, а державний секретар Джеймс Бейкер сказав, що це напружить відносини з ПВО.

ВИМІНА СХІДНЬОНІМЕЦЬКОЇ валюти на західньонімецьку марку, як твердять знавці, є одною з найбільш амбітних економічних і соціяльних спроб в історії. Ця раптова зміна у грошевій вартості та введення вільного ринку може причинитись до різного рода змін, почавши від великої повені видання гроша до несподіваного безробіття. Одначе спостерігачі твердять, що, східньонімецькі громадяни годинами стоять в чергах, щоб зареєструватися на виміну в банках.

В АМЕРИЦІ

ПЕРША АМЕРИКАНСЬКА бизнесова телепрограма „Світ фінансів Адама Сміта", буде транслювтися в Совєтському Союзі вже цієї осені. Звичайно, для совєтського глядача, який не має поняття про фінансовий світ Заходу, навряд чи допоможе переклад передачі на російську мову. Але, як говорить власник телепередачі Джордж Ґудман, „з чогось треба починати". „Події розгортаються фантастично, — сказав Дж. Ґудман. — Адам Сміт прийшов до країни, де панують ідеї Карла Маркса, які заперечують ринкову економіку. Це викличе велике замішання". Півгодинна телепередача переважно концентрується на якійсь одній темі, наприклад, крах щадничо-позичкових інституцій в Америці, або інфляція. Переважна більшість совєтського населення матиме труднощі із зрозумінням термінів та реальної дійсности фінансового світу капіталістичної системи.

КОЛИШНІЙ ДОРАДНИК у справах крайової безпеки Джан Поіндекстер був засуджений до шести місяців ув'язнення в понеділок, 11-го червня. Він був визнаний винним у п'яти правопорушеннях у справі Іран-контра та став найвищим офіційнем чинником Білого Дому, який був засуджений після афери Вотергейт. Після проголошення вироку його запитали, чи він хоче щось сказати, на що 53-літній адмірал у відставці відповів, що не має жодних коментарів. Його адвокати та офіційні працівники федеральної в'язниці повідомили, що Дж. Поіндекстер навряд чи відбуде повний термін свого ув'язнення, який можна скоротити різними шляхами до трьох-чотирьох місяців.

10 МІСЯЦІВ ПІСЛЯ ВБИВСТВА чорного підлітка Юсуфа Гокінса, бруклинський суддя проголосив вирок двом білим підліткам. Прокуратор Пол Бирнс настоював, щоб суддя засудив Кіта Монделло якнайстрогіше. Суддя Тайдеус Овенс виконав вимоги прокурора, К. Монделло був засуджений до ув'язнення від п'яти років і шести місяців до 16-ти років, залежно від його поведінки у в'язниці. Джозеф Фама, який був звинувачений у вбивстві чорного підлітка був засуджений до терміну від 32-ох років ув'язнення до довічного.

МАТЕРІЯЛИ ДО АЛЬМАНАХУ

Редакція „Свободи" прийматиме матеріяли до Альманаха на 1991 рік до 15 серпня 1990 року. В наступному році припадають такі роковини, як 120-річчя з дня народження Лесі Українки, 120-річчя з дня народження Василя Стефаника, 170-річчя з дня народження Маркіяна Шашкевича, 100-ліття з дня народження Євгена Коновальця і, вкінці, сумне п'ятиліття катастрофи в Чорнобилі. Статті можуть бути писані українською або англійською мовами. — Ред.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

НАТО, Варшавський Пакт і безнадійна тактика Ґорбачова

У четвер, 7-го червня у Москві, відбулася конференція міністрів закордонних справ членських країн Варшавського Пакту, у тому самому і наступному днях у Шотляндії відбулася конференція членських країн Північно-Атлантійського Оборонного Пакту (НАТО). Ці обидва зібрання прецікаві, бо зображують сучасний до краю хаотичний стан у світі, про який насправді „філософам не снилося". Пригадаймо: НАТО було засноване у 1945 році, коли виявилося, що протинімецький союзник Заходу у Другій світовій війні, Совєтський Союз ганебно обманув Ф.Д. Рузвелта на Ялтинській конференції. Замість переведення вільних демократичних виборів у недавно окупованих німцями державах Сталін насадив збройною силою комунізм і СССР став найбільшою загрозою для Заходу. НАТО складається з 13-ти європейських держав, Америки і Канади. Первісною його столицею був Париж, але Шарль де Ґоль, смертельно ображений на Америку, що його не запросили на Тегранську і Ялтинську конференції і затаїли перед ним дату десанту англо-американських військ у Нормандії, відтягнув французькі війська з-під командування американським генералом інтеґрованих військ НАТО та випросив з Парижу головну квартиру цієї організації. Вона перенеслась до Брюсселю. Варшавський Пакт — це тільки формальне колектив. Насправді це СССР і його колишні шість європейських сателітів. Коли НАТО підтягає свої ради і періодичним конференціям лідерів членських держав. Варшавський Пакт керований по-диктаторськи Кремлем.

Ця минулотижнева конференція міністрів Варшавського Пакту, що радила під проводом Міхаїла Ґорбачова і прийняла резолюцію продиктовану Ґорбачовим, проголосила ніби сенсацію, що перестає бачити в НАТО „ідеологічного ворога"" і що Варшавський Пакт прагне перетворитись у „конструктивного партнера" НАТО. Трагікомедія цієї конференції у Москві з її обширною миролюбною резолюцією у тому, що фактично, по суті, Варшавський Пакт перестав існувати з моментом, як шість совєтських сателітних держав перевели у себе протикомуністичну революцію і усамостійнились від диктату Кремля. Але Ґорбачов ніяк не хоче з цим фактом примиритися і за всяку ціну намагається якось зберегти Варшавський Пакт, який помер самогубною смертю. Найвідважнішою є Мадярщина, яка недавно заявила, що прагне офіційно виступити з Варшавського Пакту. Проте вона і всі інші п'ять усамостійнених держав вислали до Москви своїх міністрів просто тому, що в кожній з тих країн стоїть ще совєтська армія. У „Ню Йорк Таймсі" з 7-го червня згадується, що СССР зберігає ще на території своїх колишніх сателітних держав близько 5 мільйонів вояків, з того 350,000 у Східній Німеччині.

Совєтський міністер закордонних справ, виконуючи доручення Ґорбачова, запропонував був державному секретареві Джеймсові Бейкерові, щоб НАТО і Варшавський Пакт підписали „пакт неагресії". Бейкер дипломатично відкликався до Ради НАТО, яка відкинула цей диковинний проєкт. Так само, як всі лідери членських країн НАТО відкинули пропозицію Ґорбачова, щоб одначково НАТО як і Варшавський Пакт саморозв'язалися і на їх місце прийшла нова „мирова політична система безпеки" з участю теж СССР. Конференція міністрів НАТО потвердила раніше одностайне рішення — зберегти надалі НАТО, але й поширити його аґенди оборонця миру та творця нової мирної Европи.

За „Ню Йорк Таймсом", британський прем'єр Марґарет Тачер заявила, що „ніхто не ліквідує свою асекураційну полісу проти вламу тому, що в останньому році не було вламів".

Державний секретар Бейкер вказав на цій конференції НАТО, на неспокійний сучасний стан у світі: вправді холодна війна скінчилася, але невідомо, що принесе завтрішній день і тому існування НАТО є надалі найбільшою конечністю. Можна здогадатися, що в приватних розмовах зібраних у Шотляндії міністрів закордонних справ була мова про знак запиту над найближчою майбутністю совєтської імперії і самого Горбачова. До економічної кризи і до проблеми балтійських держав приєдналися криваві заворушення у Киргизії та „бунт" парляменту Російської ФССР, президент якої, Борис Ельцин, раптом став сильним суперником Ґорбачова.

Василь Сокіл

ДО СТА ДНІВ ЛИШИЛОСЯ...

Наприкінці червня сповниться 100 днів президентства Ґорбачова. Це є час, за який у демократичному світі керівник держави своїми діями зарекомендовує на весь строк свого урядування. Десь два місяці тому в одній зі статтей я висловив думку, що не дуже вдало почався цей сакраментальний термін правління глави совєтської держави. Мова йшла про ставлення президента до проголошення литовським урядом незалежности.

Відтоді ситуація в Прибалтиці все більше загострилась. Голодоморна метода проти „свавільної" Литви не принесла президентові ані бажаної йому слави, ані поставлення на коліна перед грізним „государем" вільнолюбного народу. Всім було видно, як катастрофічно почав падати його авторитет. А початок цього падіння ще був у Нагірному Карабасі...

До чого це все привело президента? Всі бачили, як він зганьбив себе, тікаючи від народу з першомайської трибуни, скомпрометувавши не лише себе, а й проголошені ним гасла революційної перебудови. А буквально через день, злякавшись народу, не знайшов нічого розумнішого,. як проголосити закон — покарання за зневагу ім'я свого. Мало йому, бачте, міліцейської та каґебівської охорони! Як можна було дійти до того, щоб таким каральним законом самого себе приректи на ізоляцію від народу?

Скромний у перші дні ініціятор перебудови останнім часом настирливо перебудовується на диктатора і неприятеля будь-якої критики. Чого варта, наприклад, його грізна в стилі Брежнєва команда зняти з посади редактора московського тижневика „Арґументи і факти" В. Старюкова за його „зухвалу" публікацію результату опиту громадськости, який ствердив значне падіння авторитету Ґорбачова в країні? Однак, широко розмахнувся, а вийшов пшик. На захист проґресивного редактора стали не тільки газетярі, але й читачі. Редактор лишився на своєму місці. А президент напевне відчув на своєму місці деякий, висловлюючись високим стилем, дискомфорт.

Не треба бути особливо прозірливим політичним аналітиком, щоб у свій час побачити небезпеку від необачного, м'яко кажучи, кроку в справі Нагірного Карабаху. Конфлікт між Вірменією і Азербайджаном, нагромаджуваний з 20-их років, слід було Ґорбачову, як справжньому революційному перебудовникові, негайно скасувавши злодійську акцію Сталіна, відразу покласти край будь-яким непорозумінням. Натомість конфлікт чимдалі розпалювався і призвів до кривавих наслідків. Карабах, — повторюю, — був першою фатальною помилкою тодішнього генсека, який зневажливо поставився до необхідности кардинально і справедливо розв'язувати національні проблеми.

Називаючи це помилкою, я переконаний, що це була зовсім не випадкова помилка, а наслідок імперського мислення. „Нікому не буде дозволено міняти кордони!" — було грізно виголошено. Бо дійсно, мова йшла про непорушність кордонів, "єдиної неділимої" Російсько-Совєтської імперії.

Дуже несолідно, делікатно висловлюючись, повівся президент з прибалтійськими народами, які проголосили відновлення своєї незалежности, придушеної тим же деспотом, який і у Вірменії накоїв лиха. Нормальна вимога: поверніть народам честь і гідність! Що ж робить революційний перебудовник? Величною рукою махнувши, наказав покарати свавільців! Як це вони насмілилися без височайшого дозволу прийняти таку ухвалу? Станьте на коліна та попросіть, може й дозволю... А насправді боронитиму імперію.

Четвертий місяць стійко боронить свою ще непевну незалежність литовський народ. Не важко згадати, з кого брав приклад Ґорбачов, коли вирішив морити збуджений до незалежности народ голодом. Невже й досі не бачить він перед собою постать того, хто 1932-33 року вимордував українського хлібороба?

Прибалтика після Закавказзя — друга рокова помилка президента, який так згубно діє за свої престижні 100 днів правління.

У даній ситуації найбільшу поразку Ґорбачов може зазнати саме на впертому намаганні зберегти російську імперію у формі Совєтського Союзу. Уважний читач чи слухач виступу Ґорбачова на першому всеросійському з'їзді депутатів зауважив, як він вихвалявся, що він росіянин (це слово він патетично підкреслив). Сказав він це з далекосяжним прицілом. Він підкреслив, що Росії не може бути без Союзу, як і навпаки, — великого Совєтського Союзу без великої Росії, яка (ви тільки вдумаєтеся!) тисячолітньою історією довела, як вона згуртовувала навколо себе інші народи. Не дивуйтесь, як язик повернувся у президента таке сказати, — Сталін на бенкеті в Кремлі в „день перемоги" проголосив тост за „Великий русский народ — победитель". Видно, Ґорбачов напам'ять знає слова гимну, в якому „Союз нерушимий республик свободних навеки сплотила велика Русь".

Але от як історія робить істотні поправки; великая Русь уже не хоче співати цю

(Закінчення на стор. 4)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Володимир Баран

Виступи Галини Менкуш і Ніли Крюкової

Дві жінки, які принесли нам із собою з України криштальний відгомін її творчого генія, у формі невмирущого поетичного слова Шевченка, в якому він висловив свою історіософічну концепцію на перебіг нашої історії та пісню, створену народом чи індивідуальним композитором, виявляє найніжніші порухи українських сердець.

Програма першого концерту, започаткована глибокою молитвою Дмитра Павличка, становила інвокацію до поем Шевченка. Виголошені із глибоким зрозумінням тексту, із неперевершеним емоційним відчуттям, такі поеми як „Кавказ", „Стоїть в селі Суботові", „Мені однаково", „Не нарікаю я на Бога" можна сміло заявити, що в такому виконанні Ніли Крюкової, ми почули вперше. Уклад і вибір поезій так зроблений, що могутні слова Шевченка своїм змістом та своїм чуттєвим насиченням зрушували та зворушували душі слухачів з неопанованою силою. Ніла Крюкова дійсно всеціло пірнула в глиб духовности Шевченка і своїм голосом, раз ніжним, раз пристрасним виявила нам її суть.

Неоціненою допомогою для неї в осягненні цього високого мистецького рівня, був супровід на бандурі Галини Менкуш. Це в першій мірі знаменита співачка високого технічного рівня, моделювання її голосу є приємного забарвлення і гнучке. Крім збагачування програми Ніли Крюкової, вона відспівала сама ряд пісень, деякі до слів Шевченка, деякі народні, нечасто співані, а також три — власної композиції, що засвідчило про її композиторський талант, і які публіка прийняла дуже тепло.

На похвалу плянування цілої програми треба зазначити, що остання частина програми, яку становив народний гумор, була цілковито оперта на літературній творчості сучасних наших письменників, що запевняло і цій частині концерту, знову у виконанні Ніли Крюкової високий мистецький рівень та веселий настрій публіки.

Успіх першого концерту, потвердили обі мисткині другим виступом, на якому ми почули поему Ліни Костенко „Маруся Чурай". Тут уже поетичний талант поетеси запевняв також успіх, хоча в протилежності до змісту Шевченкової творчости, цей твір оспівував долю однієї людини. І знову ціла гама людських почувань знайшла свій блискучий вияв у декламації Ніли Крюкової. І знову супровід на бандурі Галини Менкуш та кілька сольових пісень зміцнили багатство і силу душевних переживань слухачів.

Єдналось бо тут поетичне слово насичене різними почуваннями з рідною піснею, у мистецькій їхній передачі. Концерти відбулися 15-го і 18-го травня цього року.

Раїса Галешко

ІМ'Я ЯВОРІВСЬКОГО

I.

Чиє ім'я сьогодні найпопулярніше в Україні? Хто має найбільший вплив на народні маси? Кого українці хочуть мати своїм президентом? Ім'я Володимира Яворівського сьогодні не сходить зі сторінок преси, як української, так і всесоюзної преси. Ось, наприклад, газета „Вечірній Київ" за 27-ме квітня 1990 року. На першій сторінці фото Яворівського зі свічкою в руках на мітинґу пам'яті жертв Чорнобиля і його слова: „Ми звично справляємо обряд скорботи, так і не навчившись захищати один одного перед радіяцією брехні і фальші. І тому, помилуй нас, Господи". На цій самій сторінці „Вечірнього Києва" надруковано постанову бюра міськкому Компартії, на якому комуністи злісно лають організаторів екологічного мітинґу в Києві, в тому числі і Рух (знову Яворівський) за те, що мітинґ було перетворено на масову політичну акцію. На другій сторінці — згадано про програму нової партії, яку підтримує і пропаґує в масах один з її організаторів Володимир Яворівський. На четвертій сторінці цієї ж газети кореспонденція про те, як Яворівський „вибиває" у магаданських партійців 500 кґ лососевої ікри для хворих дітей Чорнобиля". Тільки з одного числа цієї газети можна скласти уявлення про ґрані діяльности заступника голови Народного Руху України за Перебудову, народного депутата СССР та УССР, письменника і публіциста Володимира Яворівського.

Він увірвався в громадське і політичне життя для багатьох несподівано, хоча ті, хто знав його дуже близько, передвістили з початком перебудови: „Володю, настає твій час..." Заслуга перебудови в тому, що вона дала можливість таким силам, як Драч, Конєв, Павличко, Яворівський та багатьом іншим виявити до пори прихований потенціял патріотів-борців і організаторів народу. Вони підняли прапор, з яким впали в боротьбі Стус і мільйони з ним, з'єднали свої здорові сили з тими, що вижили в тюрмах: Лук'яненком, Горинями, Чорноволом, щоб спільно боротися за відродження України.

Ім'я письменника Яворівського стало відомим раніше в КҐБ, ніж у читача. На початку 60-их років молодий журналіст Львівського телебачення зазнав переслідувань за національно свідомі виступи в пресі (хоча вони були такі далекі від нинішніх!). Його попереджали, викликали на „співбесіди" до „свого будинку", після якого не дуже затишно чується в житті. Зрештою покарали „дуже легко", звільнивши з роботи, заборонивши жити у Львові і працювати будь-де. Такі заборони в Совєтському Союзі супроводжувались, як правило, гнітючою психологічною атмосферою.

Він іде в рідне село Геклівку на Вінниччині і там в тиші батьківської хати під теплим маминим крилом пише. За півроку видав книжку ліричних, надзвичайно народних оповідань „А яблука падають". „Його помітили" — підтримали такі майстри, як Загребельний і Гончар. Пізніше виходили його книжки „З висоти вересня", „Тут, на землі", „Право власного імені", Оглянься з осени", „Автопортрет з уяви" та інші. В 1984 році став лауреатом найвищої літературної нагороди України премії ім. Т. Шевченка.

Його твори — і менш вдалі, і визначні — мають дві характерні ознаки з одного боку-це суто українська ліричність, навіть певна елегійність в описанні народних характерів і звичаїв, з іншого — гостра публіцистичність, коли йдеться про соціяльні явища. Після того, як Віталій Коротич, який вважався публіцистом число один на Україні, очолив „Оґонек" і виїхав до Москви, першим публіцистичним пером стає Яворівський. В читацьких колах відзначили такі відмінності між цими двома майстрами гострого політичного слова: Коротич „кружляв" навколо проблеми, поки торкнеться її (в часи застою, певно, то був єдиний доступний засіб). Яворівський же іде напролом, не зважаючи на авторитети і крісла осіб, яких він узяв на приціл, не натякає, а називає конкретні імена. Коли, наприклад, з трибуни чи в пресі він засуджував діяльність Щербицького, то не ховався, як це й досі дехто робить, за розмиту фразу „деякі партійні керівники...", а називав прізвище чи принаймні ім'я по-батькові колишнього партійного запроданця. Він виходив на поле бою з відкритим заборолом навіть тоді, в перші роки перебудови, коли на Україні багато ще боялися розтулити рота, і все чекали, що дозволить „старший брат". Яворівський „не кружляє", він завжди ставить питання руба. Однаково відверто — як на гарячих багатотисячних мітинґах, так і на холодних сесіях Верховної Ради, казав: „Валентино Семенівно, ви не маєте морального права стояти на чолі вищої народної влади, бо ви чините проти свого народу".

Офіційна преса його „делікатно" лає (все — таки депутат!), більшість людей захоплюється, але ніхто не скаже, що його не розуміють. Він виходить до людей такий простий і сучасний, в джинсах, стрункий і гарний, і кидає в маси; „Що ж ми за народ такий?! І сам відповідає, що ми за народ. Тоді стверджує; „Так жити, як ми живемо, не те що тяжко, так жити ганебно!".

46-літній Яворівський одним з перших серед тих, хто не мав досвіду політичного життя, сміливо висунув свою кандидатуру в уряд Совєтського Союзу, прагнучи згори сприяти перебудовчим процесам в Україні. В своїй виборчій програмі він серед іншого проголошував такі прості й життєві істини: „селянин нагодує землю, коли над ним не стоятиме жоден чиновник; не використовувати армію у бойових операціях за межами країни. Афганістан не повинен повторитися" тощо, Це сьогодні молода Україна протестує проти відбування військової служби за межами України. А тоді цей заклик Яворівського прозвучав несподівано і став бойовим лозунґом для молоді.

Продовження буде.

Володимир Баран

Малярська виставка Я. Козака у Дітройті

Улюбленою темою картин Яреми Козака — це природа. Він розкішно вивіновує її багатством кольорів, які говорять про його любов до неї. Атмосфера і настрій його картин — це не драма чи гроза надходячої бурі, це спокійний та лагідний гимн захоплення симфонією її барв. Його основним кольором є синьо-зелений, що є домінуючою комбінацією в природі. Згадаймо тільки колір віддалі. Він пестить свої краєвиди, надаючи їм надзвичайне кольористичне багатство. У нього небо також, звичайно, спокійне. Вміло розподіляючи образ, не раз можна відрізнити ряд сцен, які, поширюючись з розвитком перреспективи, доходять до склону неба. Над кожною вибраною барвою він старанно працює, в одному місці її посилюючи, в іншому розпорошуючи так, що гама його барв грає змінливістю кольорів веселки. В деяких картинах підложжя багатої рослинности творить монолітну площу, в деяких вона поділена на певні геометричні форми. Нам відомо, що Сезан малював цю саму гору в різних порах дня, при різному насвітленню. У Я. Козака маємо також подібні краєвиди, в яких видне змінливе насилення світла. Архітектура його не манить, маємо один краєвид з церквою, де наголос далі є на природі, а не на будівлі. Замок на горі є потрактований радше схематично. В його квітах цікавим є явище певної геометричної строгости, бо звичайно гони є прямі, статичне листя у соняшниках — непорушне. Тільки його „Червоні квіти" та „Три дерева" виявляють лагідний рух.

Ярема Козак не обмежує своїх праць імпресіоністичним стилем. Кожну свою виставку він збагачує також абстрактами, отже двома, діяметрально різними стилями. Треба, однак, додати, що його абстракти в більшості мають пізнавальне оперття в реальному світі. Він зручно починає стилізованими квітами та переходить до більш „абстрактних" абстрактів, які вже вимагають довшої застанови чи пояснень самого мистця. Це вдалі вияви його творчої уяви.

Ось на картині — танок з трьома дівчатами. Він сповнений плинности та ґрації, може цілево так зроблений, щоб відразу заперечити якийнебудь вплив картин свого батька. Картина „Дівчина серед осіннього листя" нагадує темою „Прімаверу"' Ботічеллі.

(Закінчення на стор. 4)

Остап Тарнавський

СЛОВО ПРО „СЛОВО"

II.

Чи справді організатори МУР-у вірили, що організація письменників, ще й в еміґрації, в умовах повної непевности, може в якийсь спосіб допомогти творити велику літературу? Сам голова цього руху в цьому сумнівався. У своїх нотатках він так і записав: „отже яка там організація?" Організація — це метушня, а мені треба спокою. Мій „Ост" — трилогія, величезне полотно, складна проблема, вимагає концентрації зусиль, місця і, по можливості, бути самим із собою". Метушня була, про це і говорить сама назва „рух". Та література, ще й коли вона мала б бути великою, вимагає талантів і праці. І тут знов — як в Україні — можна поставити два прізвища, це: Самчук і Багряний. Самчук вже тоді був відомий автор „Волині". Багряний був автором популярного, нагородженого літературною нагородою роману „Тигролови", що здобув почитність і в чужого читача перекладами на різні мови, включно з анлійською. Оба ці письменники написали згодом нові твори, Самчук нову трилогію „Ост", Багряний новий роман „Гетсиманський сад", що теж здобув визнання і в чужого читача у перекладах на інші мови, та все ж — із перспективи нинішнього дня — ці нові твори тільки скріпили їхню вже тоді усталену репутацію як письменників. Тут треба згадати ще Галину Журбу, яка — правда — до МУР-у не належала і постійно заявляла, що письменникові не показуватись, а писати та послідовно притримувалась тієї засади, що дало їй можливість вже на поселенні в Америці, у повній нужді, створити два романи „Далекий світ" і „Тодір Сокіл", які стали окрасою нашої еміґраційної літератури та й увійдуть у клясику української літератури взагалі.

В Европі МУР залишив свій слід. Вийшли книжковими появами літературні збірники „МУР", видавався літературний місячний „Арка" (1946-1947), вийшли нові книжки із знаком МУР-у, відбулось багато літературних вечорів і було багато розмов про літературу, що сприяло творити літературну атмосферу. МУР-у ніхто не розв'язував. Просто члени цієї організації, головно в період масового переселення за океан в роках 1949-1951, виїхали на заокеанські поселення, залишивши організацію — з її смілим замахом на велику літературу в Европі.

Та в Америці, на нових поселеннях, думка про письменницьку організацію відродилась, головно в головах тих, які мали відношення до европейського МУР-у. Це не прийшло зразу, бо обставини на поселення були відмінні. Коли в Европі, в переселенчих таборах, виселенці, чи — як їх звали — Ді-Пі (а популярно діпісти-користувалися опікою міжнародних допомогових організацій, головно ЮНРРА („Юнайтед Нейшен Риліф енд Регабілітейшен Ейдженсі"), чи згодом ІРО („Інтернешенел Риліф Орґанізейшен"), то на поселеннях кожний став вільним, а раз ти вільний, то роби, що хочеш. То ж треба було кожному новоприбулому знайти собі перш-за-все якусь можливість прожити. Літературу можна творити не тільки в переселенчих таборах, але навіть і в концентраційних таборах. Та на вільному поселенні література на задньому пляні; тут перша річ прожити день. Та вже в 1954 році, у світовій метрополії, що зветься Новим Йорком, де найчисленніше поселились новоприбулі іміґранти — вже тому, що це інтернаціональне місто і чужинцеві легше себе віднайти та й легше здобути отой щоденний прожиток, група українських письменників, які знайшли тут пристановище, подумала про письменницьку організацію. 25-го червня 1954 року в залі Українського Літературно-мистецького Клюбу, що вже існував у Ню Йорку при Другій Авеню за почином скульптора Сергія Литвиненка, відбувся літературний вечір з виступом поетів Маланюка й Осьмачки та Лесича, як і двох письменників-гумористів Керницького і Понеділка; в рамках того вечора заімпровізовано нараду присутніх письменників, у висліді якої постановлено створити організацію українських письменників. Організацію названо Об'єднання Українських Письменників в еміґрації „Слово". Організація була задумана як об'єднання письменників, які проживали у З'єднаних Стейтах Америки; та вже скоро почали зголошувати приступлення до неї письменники з інших країн поселення, з Канади, де проживав Улас Самчук, колишній голова МУР-у а пізніше великий ентузіяст „Слова", а теж з Европи, Арґентини, ба навіть з далекої Австралії. Ця нова ситуація вимагала нової організаційної форми в тому постановлено відбути з'їзд українських письменників з усіх країн поселення, поза Україною, щоб порішити організаційні, а теж професійні і видавничі проблеми, які зразу станули перед організаторами.

На той час розмов про велику літературу не було. В Україні, після смерти Сталіна, повіяло дещо вільнішим вітром, почались реабілітаційні акти, хоч і якоїсь основної зміни політики у відношенні до літератури і мистецтва не було. То ж еміґраційні письменники жили у переконанні, що це їм випало репрезентувати незалежну українську культуру. Теж і провідна верства української еміґрації утримувала думку, що еміґрація покликана продовжувати ідею державної незалежности України, нав'язуючи до біблійної ситуації, коли ізраїльтяни вийшли у мандрівку, забравши із собою збір святих книг — тору, щоб зберегти їх і принести їх назад до обіцяної землі. Цю ідею і підтримував новий на американській землі публіцистичний журнал „Листи до приятелів", що почав появлятися друком в 1953 році під редакцією філософа-публіциста Миколи Шлемкевича.

Продовження буде.

ТИМ РАЗОМ ПОЇДЕМО ТАМ, ДЕ ЩЕ НЕ БУЛИ

Протягом останніх років відбуваються тури до Арґентини і Бразилії, організовані відомим громадським діячем з Буенос Айрес д-ром Василем Іваницьким, який цілих 25 років, від 1925 до 1971 року, був головою центральної репрезентації. За його старанням побудовано пам'ятник Т. Шевченкові в Буенос Айрес, а кілька років пізніше в Апостолес і Енкарнасійон, а відтак 3-го грудня м.р. в Пруденттополі, Бразилія, де виступили з'єднані новостворені ансамблі бандуристів Арґентини і Бразилії, в значній кількості 120 осіб.

Після кожної такої тури можна було почути одні і ті самі запити; „Чому ми не їдемо на колонії?"

Наступна тура, яка їде до Південної Америки 6-го липня, перший раз завітає до Парагваю крім Арґентини і Бразилії. Тура буде довша і тому ми в кожній з тих країн відвідаємо колонії де є найбільше скупчення українців.

Прагадую, що після першої моєї подорожі до Південної Америки коли я з захопленням оповідав приятелеві про Буенос Айрес, він сказав мені так: „Якщо не бачили Міссіонес, то ви не бачили Арґентини". На другий раз я набрав охоти і поїхав сам по колоніях тих країн. Я мав нагоду зустрінутись з різними культурними діячами і зібрати матеріяли, які можуть бути цікавими для тих, хто туди поїде.

Після Буенос Айрес, куди ми поїдемо спочатку, другою зупинкою буде Апостолес, де сьогодні є найбільше скупчення українців. Арґентинські урядові провінційні та муніципальні документи подають, що до Апостолес дня 27-го серпня 1897 року прибула група емігрантів з українських земель (урядово з Австрії) з повіту Товмач.

Я там зустрів одного старшого українця, який приїхав туди ще дитиною, та від якого я дістав багато цікавого матеріялу.

Приїзд наших піонерів до Міссіонес припав якраз на той час, коли Арґентина започаткувала колонізацію своїх незаселених просторів. В той час там були непроходимі ліси, а ціла місцевість була прибіжищем для різного роду злочинців. Своєю мозольною працею наші українці переробили неродючі землі в широкі лани різнородних плянтацій.

Сьогодні, там матимете змогу оглянути величезні плянтації і фабрики „герби" і чаю. „Герба — мате" напій там є дуже популярний, його п'ють гарячим, тому майже на кожному кроці побачите старших і молодших які носяться з термосами. Останні роки плянтації „герби" найбільше розвинулись тому, що приносять найбільший дохід. Гербу з Міссіонес імпортують до: Чіле, Болівії, Уругваю, ЗСА, Еспанії, Західної Німеччини, Сирії, Ливану, Палестини.

Я мав нагоду усі ті величезні плянтації об'їхати, а також відвідати величезні фабрики. Між іншим, власниками двох таких найбільших фабрик є наші українці.

Там плекають також цукрову тростину, помаранчі, цитрини, орішки, виноград, оливкові дерева, банани ітп. Є також великі плянтації чаю. Я мав нагоду оглянути одну фабрику чаю, де власником також був українець.

Сьогоднішне місто Апостолес — це колишня „єзуїтська редукція", заложена ще в 1632 році в іншому місці, але перенесена на постійно на теперішнє місце в 1638-му році. Місто це свого часу мало велике значення для єзуїтів. „Редукції" — це були селища будовані руками індіян під керівництвом єзуїтів.

Запущене і зруйноване місто Апостолес почало відживати і підноситись після прибуття українських колоністів. Вкорінена дисципліна праці, з незмінними принципами моральности, мозольною працею, і безприкладними зусиллями та посвятою перетворили це все в широкі лани плянтацій.

Міссіонес — це вічно зелена провінція з гористою місцевістю, великою кількістю потоків і рік, яка щораз більше індустріялізується, будує нові дороги, розвиває туристику.

Серед українських скупчень провінції Міссіонес немає питомих українських назв місцевостей, крім „Пігарда Галіціана", що означає „Галицька Поляна".

В самому Апостолес є вулиці з українськими назвами, наприклад, вул. Тараса Шевченка. Коли інтендентом Апостолес був бл. п. Олександер Варениця, авеню названо „Авеніда Украіна".

При цьому авеню пишається гарний пам'ятник Тараса Шевченка, пам'ятник емігрантів і статуя „гербамати".

В центрі міста є велика українська католицька церква, парохом якої є відомий і заслужений о. ігумен Дмитро Кащук. Там, найбільш активна є колегія Царя Христа, захоронка якої має 150 дітей. В школі є 140 хлопчиків. В середній групі — 200 хлопців і дівчат. Мають також інтернат для дітей, які приїжджають до Апостолес, на 40 дітей. З довколишніх сіл мають 25 дітей.

Сестри в колоніях займаються школами і катехизацією. По суботах і неділях приготовляють до св. Причастя.

Крім головного будинку сестер і школи мають дім для старших і спільну велику каплицю. Крім звичайних занять працюють з молоддю, вчать співати і танцювати.

Під сучасну пору найбільш активна є група бандуристів, ансамбль „Живі Струни", що має понад 20 бандуристів, під мистецьким керівництвом проф. Маргарети Стасюк-Полутрянки, яка поливала наш національний інструмент і дуже завзято працює з бандуристами. Часто виступає на різних концертах і академіях. Виїжджає поза Апостолес і вчить групу бандуристів в Хардіно Америка.

Мають тут в Апостолес свою премудрі... спортову і розвагову п...щу, яку подарував громадський діяч Шевчук. На тій площі є два великі природні басейни і кухня.

З Апостолес поїдемо до Хардіно-Америка, яке має 250 українських родин. Тут тільки що закінчили один з найбільших народних домів, які я бачив в Полудневій Америці. Це все завдяки молодому, енергійному священикові о. Несторові Баланді. Там є 70-членний танцювальний ансамбль і гурток бандуристів.

З Хардіно-Америка тура поїде до столиці Міссіонес Посадас, де відбудеться концерт хору „Дніпро", який буде з нами їхати, і бандуристів з Апостолес ансамблю „Живі Струни".

Посадас, перша назва була „Ітапуа". Тут тепер також живе чимало українців. Мають свою церкву, Сестер Служебниць, та новозбудований народний дім. Щонеділі мають українські радіопередачі.

Остання місцевість в Міссіонес, яку ми відвідаємо, це — Обера. Обера в перекладі — це місто лісів. Там парохом є о. Орест Карплюк, великий український патріот, дуже підприємчивий, викінчує величезну катедру в українському стилі, яка є атракцією на цілу провінцію. Тут мають розлогу василіянську обітницю, дім і школу для сестер. За старанням пароха здвигнено чудовий пам'ятник Тарасові Шевченкові, одне авеню названо „Україна", а також площу.

В Обері постав перший ансамбль бандуристів також завдяки парохові, який придбав перші бандури від відомого різьбяра з Волині Чабана. Ансамбль бандуристів „Діброва" сьогодні є одним із передових, яким керує катехитка Марія Проник.

Звідти ми переїдемо через ріку Парану до Енкарнасійон, де є найбільше скупчення українців у Парагваю. Вони мають дві церкви, православну і католицьку.

Парагвай — це мала тропічна країна, столицею якої є Асунсійон, але там живе лише кілька українських родин. Вся українська громада є скупчена в південно-східній частині країни в околицях, а головне в самому місті Енкарнасійон і Фрамі (місцевість віддалена 30 кілометрів) де в неділю 15-го липня, відбудеться посвячення новозбудованої православної церкви.

В Енкарнасійон існує лише одне товариство „Просвіта", в якому зразково в соборницькій атмосфері працюють православні і католики.

Останньою зупинкою будуть відвідини славного на цілий світ водоспаду Ігвасу.

Звідти тура переїде до Бразилії до міста Куритиби, столиці провінції Парани, центру культурного життя Бразилії. Тут діє найстарше ук...аїнське товариство — Хліборобсько-Освітній Союз. При централі існують фольклорна група та суботня школа.

В Куритибі є осідок єпископату. Від довшого часу єпархом є Єфрем Кривий. Біля єпископату існує великий релігійно-культурний центр „Полтава". Завдяки організаційним здібностям єпископа-патріота Є. Кривого будується величезний дім для старших. Кілька років там існує також студентський дім дарований Миколою Бойчуком, який має бути вкоротці розбудований.

Також у Куритибі існує Духовна Семінарія яка є джерелом релігійним для всієї діяспори.

Куритиба — це є перше місце в Бразилії, де засновано ансамбль бандуристів. Там існував гурток „Фіялки", ансамбль наймених сопілчанок. Під час кампанії організування бандуристів в Бразилії цей ансамбль був подвоєний, а згодом вони дістали малі полтавки і сьогодні під проводом Єлисавети Кривої, молодшої сестри Єпископа Кривого, існує найбільший ансамбль дітей, які грають на „бейбі полтавках".

200 кілометрів від Куритиби знаходиться релігійний центр Бразилії місто Прудентополь, де живе 80 відс. українського населення. Тут існує цілий ряд релігійних установ: Сестри Служебниці, сиротинець, великий семінар, центр Земельного Фонду.

В Прудентополі існує централя Інституту Катехиток, довголітньою директоркою якого є Мирослава Кривий, старша сестра Єпископа Кривого. Якраз цього року припадає 50-ліття існування колегії св. Ольги і там відбудуться величаві святкування з тої нагоди. Також буде посвячення пропам'ятних таблиць жертводавців на пам'ятник Тарасові Шевченкові, посвячення якого відбулось минулого року.

І на кінець, вперше тура поїде до глибокої колонії Юніон де Віторія, де є велике скупчення українців католиків і православних. Тут учасники тури будуть мати нагоду побачити справжнє життя наших братів далеко від центрів.

Микола Чорний

Нові українські поселення в Арґентині



Група дітей з Хардінь Америка.

Як хтось відвідує Арґентину, старається побачити великі міста, як Буенос Айрес, Кордоба, Мендоса, а не знає одної Провінції, що є найменша в краю однак має прегарну природу, а це є Місіонис. В цій провінції живе 50% українців і населення з українського походження.

Про такі міста, як Посадас, Апостолис, Обера і про українців що в них живуть дещо відомо. Однак в Арґентині в Місіонис наші люди перебираються до інших місць.

Тими новими містами є Хардінь Америка, що має 42 роки, Сан Вісинти — 27 а Андресіто — 10. При цих містечках є нові українські колонії.

В 1985 році в Андресіто було 15 наших родин тепер вже віднайшли приблизно 100, сподіваємося, що до кінця 1990 року дійде до 200 родин, бо багато їдуть, щоб там замешкати. Сан Вісинти має до 250 родин і щораз збільшуються. Хардінь Америка також має до 250 родин, також щораз нові родини приїжджають.

Більшість родин є молоді, що стараються зростати і розвиватися, однак стрічаються з різними трудношами: обсадженням поля, будовою помешкання. Крім того є потреби громадські як: домівка культури, соціяльна і релігійна; Церква, парохіяльна школа, які потребують співпраці кожного.

Наш край є в дуже великій економічній кризі, вже 15 років замість поліпшити то йде щораз до гіршого. Тут є місійні місця, все розпочинається спочатку, видається багато грошей, праці і старання, уповаючи все на Боже провідіння і Його привелику любов до нас. Нас не знеохочує праця, а брак матеріяльної допомоги, щоб заспокоїти потреби кожного дня.

Багато дітей і молоді залишає науку тому, що повинні працювати. Велике число наших дівчат працює вдома, пильнуючи своїх менших братчиків і сестричок, щоб їх батьки могли працювати на полі. Багато хворих не можуть вдатися до лікарні задля віддалі, або з браку грошей. З біди і клопоту багато людей починає пити. Вони потребують вашої моральної і духовної підтримки та матеріяльної допомоги.

Конкретна потреба: Андресіто: дім для сестер і парохіяльний дім. Українська соціяльна і культурна домівка. Інтернат. Сан Вісинти: Українська соціяльна і культурна домівка. Хардінь Америка: викінчити домівку соціяльно-релігійно-культурну. Побільшити церкву бо за мала, ще й до того треба поправити дах бо всюди протікає. Збільшити Рідну Школу, на це є матеріяльні видатки, бо треба привозити і відвозити дітей з колонії.

В сьогоднішніх часах це все буде дорого коштувати. Однак маємо велику охоту працювати. Це все вже зкоординував наш архітектор Етилвіна де Калітко з нашої громади з Хардінь Америка. Поможіть нам ці діла розпочати, продовжувати і докінчити, з огляду на наших діточок і молодь, що цього потребують.

Нашою довголітньою мрією було мати ансамбль бандуристів. По цілій Арґентині Бразилії і Парагваю великий назаступний ентузіязт нашої української бандури насіяв по містах гуртків і більших ансамблів бандуристів.

Нарешті, 7-го березня ц. р., він завітав до нас і привіз 8 бандур. Наша радість не мала границь. Початок зроблений, але нам потрібно більше бандур. Будемо вдячні всім тим, які подарують нам більше бандур через Миколу Чорного. Наша адреса: Padre Hector Raul Zimmer-Balanda Ucrania 298 — (0752) 96164 3328-Jardin America Misiones-Argentina.

О. Ектор Раул Зіммер-Баланда

35-ліття Українського Дому „Дніпро" в Баффало

В суботу, 5-го травня, Український Дім „Дніпро" в Баффало відмітив 35-ті роковини свого існування та служіння українській громаді.

Відкриття Дому відбулося в червні 1955 року. Святкування започатковано тоді виставою невмирущої оперети Івана Котляревського „Наталка Полтавка". Режисером вистави був професійний актор українських театрів Дмитро Крих, який грав теж і ролю Виборного у цій виставі. На жаль, його вже немає серед живих. Відійшла у вічність і його дружина Анна, яка виступала в ролі Терпелихи. Упокоїлися: Петро Перцак-Возний і Микола Пінкас, який виступав в ролі Миколи. Живими залишилися двоє акторів цієї вистави: Христина Саган в ролі Наталки, і Тарас Чмола, в ролі Петра. Декорації для вистави виконав мистець Мар'ян Борачок, який розмалював до відкриття увесь Дім. Своїм мистецьким хистом служить він Домові „Дніпро" і до сьогодні. Вистава відбулася в суботу, 4-го червня, 1955 року. Наступного дня, в неділю, 5-го червня, влаштовано великий бенкет з участю біля 700 осіб.

Згідно з прийнятим пізніше звичаєм, подібним святом відмічувався кожний п'ятирічний етап, що пройшов у історії „Дніпра".

Останній ювілей, який є предметом цього допису, відмічено бенкетом з мистецькою програмою, яка обмежилася виступом жіночого хору „Мрія" під керівництвом диригентки Наталії Бабицької. Учасників бенкету було понад 250. Коли порівняти цю кількість з кількістю учасників на відкритті Дому „Дніпро" в 1955 році, мимоволі виринає питання: В чому причина такого значного зменшення числа учасників? Частинну відповідь на це питання може дати „Одноднівка", яку видано з нагоди 35-ліття. На сторінках 33-34 тієї „Одноднівки" поміщено довжезний список членів і прихильників „Дніпра", які на протязі цих 35-ти років відійшли у Божу Вічність. Список нараховує приблизно 140 осіб. Коли ще взяти до уваги, що багато людей в тому часі виїхало з Баффало, то вияснення причини зменшення громади стане зовсім вистачаючим. А свіжого припливу нема. Це болюче явище помітне, зрештою, в кожній громаді нашої діяспори.

Бенкет відкрив теперішній голова „Дніпра" Іван Горбачук і дальше ведення передав першому голові цього Дому Василеві Шарванові, відомому громадянинові теж і з інших ділянок суспільної праці. Найбільше прислужився він українській громаді своєю радіопрограмою, яку веде від 1950 року. Бенкет розпочато і закінчено молитвою. Молитву провели: о. Мар'ян Струць і о. Дмитро Латтута. Основну відповідь виголосив голова Надзірної Ради Українського Дому „Дніпро", а теж і голова Ділового Комітету для відмічення 35-ліття „Дніпра" інж. Богдан Мороз, довголітній діяч Організації УВФ. Промовляла ще голова місцевого Відділу УККА Даша Процик. Крім того вона є головою місцевого Відділу ОЖ ОЧСУ, а також і головою Краєвої Управи цього Об'єднання.

Усні привіти склали: представник Організації УВФ і „Гомону України" з Торонто Микола Бартків і представник таких же організацій Ярослав Сташинський із Ст. Кетерінс. З коротким словом-привітом виступив міський радний того дистрикту міста, у якому знаходиться Дім „Дніпро", Джеймс Піттс. Письмові привіти, а було їх чимало, поміщено у виданій з нагоди 35-ліття „Одноднівці".

Спеціяльною грамотою привітала Дім „Дніпро" Екзекутива Повіту Ірі.

Майстер церемонії представив гостей головного стола, як теж інших гостей, а особливо представників різних товариств, організацій і установ. Серед них представлено ще одного представника із Ст. Кетерінс Миколу Бережука від ЛВУ. Представив майстер церемонії також і гостей з України, які в тому часі перебували в Баффало на відвідинах.

Наступного дня, в неділю, 6-го травня, була відслужена Св. Літургія в каплиці Матері Божої Одигітрії в наміренні Дому „Дніпро" і його членів. Служив о. декан Мар'ян Струць.

Підготовою і переведенням ювілейних святкувань займався Діловий Комітет, що його очолив інж. Богдан Мороз. Комітет був поділений на Комісії та складався із 35-ти сіб.

Редакційна Колегія займалася виданням „Одноднівки". Про прибрання залі і сцени подбав Василь Пристайко.

В Українському Домі „Дніпро" вібулось цілий ряд імпрез культурного і розвагового характеру. Для здобуття фондів Дирекція Дому влаштувала протягом останніх 5 років 10 пікніків.

Незважаючи на змалення громади Український Дім „Дніпро" і дальше залишається осередком, в якому ще сильно б'ється пульс громадського життя.

Михайло Лоза

Діяльність Вінніпезького Відділу Комітету Українок Канади за 1989 - 1990 роки

На Річних Зборах Вінніпезького Відділу Українок Канади, які відбулися 8-го травня 1989 року, головство на наступні два роки очолила Тамара Гаврищків, представниця від Союзу Українок Канади. До Управи Відділу на рік 1989 - 1991 увійшли: колишня голова Оля Гаврилюк, голова Тамара Гаврищків, перша заступниця Тетяна Сидор, друга заступниця Оля Михальчук, протокольна секретарка Параскевія Шекмар, кореспонденційна секретарка Анна Назаревич, скарбник Оля Гайовська, референт української преси Галина Онуфрійчук, референт англійської преси Олена Шевчук, архівістка Марія Гром'як; Культурно-Освітній Комітет: Оля Кормило, Галина Онуфрійчук, Розалія Байдак, Анастазія Міщук, Анна Драган, Тереса Антонюк; Господарський Комітет: Стефанія Керелюк, Анна Кулик, Параскевія Шекмар, Марія Кіндрад і Елезавета Весоловська; Телефонічний Комітет: Оля Дудич і Анна Луцан; Жіноча Рада: Марія Петрів і Розалія Байдак; Представниці до Вінніпезького КУК: Тамара Гаврищків і Тетяна Сидор; Контрольна Комісія: Марія Гром'як, Оля Кормило і Олена Шевчук.

В серпні минулого року заходом нашого Відділу влаштовано в павільйоні „Київ" культурно-мистецьку виставку, яка складалася з трьох частин: було присвячено 175-ій річниці народження поета Тараса Шевченка; відзначено „Рік Української Мови" реклямою українських часописів і журналів та виставкою вишивок з різних областей України.

У вересні минулого року успішно переведено проєкт „Ходотон кроком вперед" на потреби Відділу.

Крайова Конференція Комітету Українок Канади відбулася в готелі „Вестин" від 5-го до 6-го жовтня минулого року, на яку наш Відділ вислав дві делегатки Тамару Гаврищків і Олю Гаврилюк, вони також взяли участь в 16-му Конгресі Українців Канади, що відбувся 6 - 9 жовтня 1989 року.

В листопаді минулого року в залі Катедри Пресвятої Тройці відбувся наш „Річний Чай", прихід з якого був призначений на допомогу українцям в Бразилії. З нагоди року української мови, чайне прийняття відкрив студент Манітобського Університету Василь Балюк. Чай пройшов з повним успіхом.

Під кінець року, в грудні в „Гарден Сіті Інн" наш Відділ влаштував Різдвяну Вечірку, на якій Людмила Онуфрійчук розповіла про різдвяні звичаї, також зроблено спільну знімку з представниками.

В лютому ц.р., в залі Інституту „Просвіти" відбулася Академія в пошані українських Героїнь. Святочну доповідь виголосила Марта Левицька-Костюк, голова Крайової Управи КУК. В концертовій програмі виступили: Хор „Ярослава", дириґент Ярослав Щур, хор „Іларіона" дириґент Василь Соломон, ансамбль бандуристів „Золоті Струни", під керівництвом Лізи Лукашенко. Декламацію „Героїням УПА" виконала Оля Пирожик. Мелодекламацію виконала Валентина Нозворті на тлі співу членок Союзу Українок Канади ім. Лесі Українки при Катедрі Пресвятої Тройці під керівництвом Юстини Лучак і Галини Коваль. Михайло Петришин відчитав „Подзвінне" — слова Меланії Кравців, святочну програму закінчено спільним співом „Ще не вмерла Україна".

Протягом року наш Відділ брав активну участь в імпрезах улаштованих Вінніпезьким Відділом Комітету Українців Канади, Жіночої Ради міста Вінніпегу та Міжнародного Центру, та вислано дев'ять пачок до Бразилії потребуючим українцям.

Вислано листи: До Федерального Уряду в справі відкриття Канадського Консуляту в Києві, а також про долю українських дітей — жертв атомового вибуху в Чорнобилі і про загадкову хворобу дітей в Чернівцях. До Уряду Манітоби, з проханням виправити українську мову в брошурі, яку видав Манітобський Уряд з вказівками на різних мовах „Хто має право голосувати і як в день виборів". Переклад на українську мову є зовсім не зрозумілий і не правильний.

Проминув рік праці, яка проходила в повній дружній згоді всіх представниць, що належать до Відділу КУК за що всім членам, а зокрема голові Тамарі Гаврищків належиться велика подяка.

Галина Онуфрійчук

Фестиваль...

(Закінчення зі стор. 1)



Після закінчення ювілейного вечора обдаровано Р. Прийму-Богачевську квітами та гучними оплесками.

(Фото: ред. О. Кузьмович)

Зокрема дякувала вона неприсутній новообраній голові УНСоюзу Уляні Дячук за допомогу, а редакції „Свободи" за прихильність і їм відспівано „Многоліття", як також всім матерям танцюристів та самим „Сизокрилим".

Коли усі розходилися домів після того незабутнього дня, ми почули, як наша прима-балерина, прощаючись з матерями своїх учнів, пригадувала, щоб не забули що за тиждень є виступ на фестивалі в Ню Джерзі, а до нього потрібна за день ще одна проба. Ця пригадка дає хіба найкраще доказ невсипущости і енергії Р. Богачевської, яку ми завжди подивляли, а тепер подивляємо ще більше.

Малярська...

(Закінчення зі стор. 2)



Я. Козак „Церковця"

Справою, що варта психологічних студій є факт, що майже кожний український маляр в діяспорі малює ікони. Малюють вони ікони двома протилежними стилями. Одні ідуть слідами давнього, „клясичного" способу малювання; їх індивідуальний вклад є мінімальний, і тому тяжко відрізнити одних від других. Другі хочуть додати щось свого, нового, відбігаючи від усталених барв ікон. Ярема Козак безперечно належить до цієї другої групи.

Настрій його ікон відбігає від строгого візантійського, його кольористика відмінна, немає у нього золотої барви в них виявлена материнська любов, а не містика східнього світу. Виставка відбувалася від 11-го до 25-го квітня.

БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І КНИЖКИ — НЕ БУДЕ Й УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ!

Делеґація...

(Закінчення зі стор. 2)

пісню. Маю на увазі Росію Єльцина.

Президент Росії Борис Єльцин, сподіваємося, стане тим, хто не допустить президента Ґорбачова зробити чергову помилку. Він може стати дійсним реформатором і революційним перебудовником. Перша вимога першого Президента Росії звучить так; повний суверенітет і незалежність віднині діючих законів і розпоряджень уряду Союзу. Друга позиція: рівні договірні з іншими незалежними республіками Союзу. Якщо українські демократичні сили домагаються статусу федерації, президент Росії дає їм гасло: конфедерація! Тобто, єдність при повній незалежности.

Ґорбачов, користуючися з ласки американської Адміністрації, не хоче навіть розмовляти з прибалтійцями, а Єльцин уже зустрічається з керівниками прибалтійських республік і домовляється про рівноправні політичні й економічні угоди, тим самим ламаючи ґорбачовське ембарґо.

Чи це не є справжньою революцією? Росія виходить з Союзу!

Хто після цього здатний чинити перелом до самостійности України?

Хочу бути пророком...

П.С. Щойно у Вашінґтоні закінчилася чотириденна зустріч двох президентів. Досягнення для Ґорбачова, можна сказати, невеликі, якщо зважити, що з трьох основних питань — досягнуто певної згоди лише в одному, — зменшенні збройних запасів. Совєтський президент, очевидно, дуже розраховував на економічну допомогу Америки як порятунок для запланованої господарської реформи. У нього могло навіть бути переконання, що американський Конґрес скасує поправку Джексона — Ваніка, яка забороняє надавати країні, в якій порушуються права народів, статусу сприятливіших торговельних умов. Не пощастило президентові: торговельні обмеження не скасовані. І не жидівська еміґрація відіграла в цьому ролю, а озброєний кулак президента та економічна блькада, скерована проти цілої нації. Отже за Литву, — за свою фатальну другу помилку, довелося дорого заплатити.

І в третьому питанні, до якого не прийшли до згоди, про об'єднану під зверхністю НАТО Німеччину також нічого доброго не виграв Ґорбачов. Його незгода змушує західніх політиків обережно ставитися до політики роззброєння.

Повернення Ґорбачова з Вашінґтону навряд чи буде тріюмфальним. Його чекає всенародний спротив запланованим методам переходу розваленого господарства з непохитними прибалтійцями.

І ще одна найважливіша подія всіх нас чекає. Це ще одна зустріч двох президентів: Міхаїла Ґорбачова і Бориса Єльцина.

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редаґує Омелян Твардовський

УСК Ню Йорк — „Тиркіш Павер" СК — 6:3

У 13-ій рунді розгривок за чемпіонат III-ої дивізії Космополітальної Ліґи Ню Йорку, що пройшла в неділю, 20-го травня ц. р., перша дружина УСК-у здобула дуже важливу перемогу з турецькими футболістами, завдяки якій стала лідером в показнику табелі ігор, маючи досі 19 точок. У звітовій зустрічі наша дружина в більшості володіла м'ячем, була мобільнішою та мала значну технічну перевагу. Серію ґолів розпочав Гернандес, який в 10-ій хвилині з гарної акції Йосіки відкрив конто 1:0. В 25-ій хвилині Гернандес успішно закінчив чергову акцію свого нападу, підніс рахунок до 2:0. Гра не змінилася й після перерви. Вже на початку, знову Гернандес з подачі Коваленка, встановив свій „гет трик" 3:0, а в 60-ій хвилині стрілив свого четвертого ґоля зустрічі. Після цього ґоля наші футболісти дещо знизили темп, що вповні використали суперники, здобувши два за порядком ґолі — 4:2. В кінцевій фазі змагань гра була рівнорядною, в якій два дальші ґолі для нашої дружини здобув Машадо і в свою чергу гості встановили кінцевий рахунок — 6:3.

II-га дружина здобула перемогу з резервою „Тиркіш Павер" вислідом 2:1. Наша II-га дружина займає в показнику табелі ігор друге місце.

С.К.

Успішні виступи СК СУМ „Крилаті"

Досить успішно продовжують виступати в останніх тижнях футболісти СК СУМ „Крилаті" Йонкерс за чемпіонат I-ої дивізії „Істерн Дистрикт Сакер Ліґ". Після премоги з клюбом „Сапріса" СК — 3:0 „Крилаті" далі займають в показнику табелі сьоме місце, але мають добрі можливості поліпшити цю позицію в чергових виступах. В складі дружини нині виступають: А. Сікорський, П. Глушко, А. Баян, С. Дашко, Д. Матисяк, В. Сидор, Д. Чернявський, В. Окрутняк, М. Глушко, В. Томчак, А. Лаба і А. Мицак.

„Крилаті" брали участь в турнірі Українського Фестивалю в Голмдель, Ню Джерзі, як теж в міжнародному турнірі, що відбудеться в неділю, 1-го липня на футбольній площі оселі „Верховина" в Ґлен Спей, Н. Й.

Крім першої дружини не менш успішно виступають в юнацькій дивізії Космополітальної ліґи юнаки „Крилатих". Маючи досі здобутих 12 точок, наші юнаки займають в показнику табелі шосте місце.

Вістки з України

Встаньмо з колін!

В попередньому випуску „Спортивних Вістей" „Свободи" ми вже інформували наших читачів про відповідь голови Федерації футболу України Миколи Фоміних на листа Петра Маслія з Англії, який запитував, чому Україна не може брати участи в Европейському і світовому чемпіонатах самостійно. Ця відповідь, як і можна було сподіватися, спричинила дальшу гостру дискусію в офіційній пресі, в якій цим разом вже взяли увасть і деякі чолові активісти в цій ділянці спорту. І так в київській „Спортивній газеті" з 12-го травня появилася статтейка М. Кусеня, судді всесоюзної категорії, члена президії Федерації футболу Укрради ВДСФСТ профспілок, який під заголовком „Чому ні? Навіщо?" написав: „Ганьба! Інакше й не скажеш про відповідь Миколи Фоміних. Відповідь керівника-ретроґрада, який, схоже, зовсім не відчуває тенденцій розвитку суспільного життя, якого вже давно хвилюють проблеми українського футболу. Мені, спочатку як арбітру, з потім як начальникові команди „Карпати" (Львів) неодноразово довелося переконатись у цьому. Як розцінити невпинне зменшення кількости команд з нашої республіки в першій лізі чи постійні невдачі чемпіона України в перехідних матчах? Ці поєдинки чомусь завжди залишаються поза увагою голови республіканської федерації футболу. Що ж, є визнані лідери — київське „Динамо" і „Дніпро". Але й у вищій лізі до благополуччя далеко. А все тому, що М. Фоміних, складається враження, ледь не навколішках ходить перед всесоюзною федерацією. Тому, зокрема, й не вдалося тому ж „Дніпру" вчасно заявити для виступів у розиграші европейського кубка перспективного нападаючого Гуменюка. Або хіба можна миритися з дискримінацією в суддівстві? Очні поєдинки московських команд обслуговують місцеві арбітри, а на матчі між українськими клюбами запрошуються судді з інших республік, ті ж москвичі. Невже наші гірші? Де ж ваше самолюбство, Миколо Федоровичу?

Був неприємно вражений тим, що М. Фоміних виступив на сторінках газети „Нюс фром Юкрейн" від імени футбольної громадськости республіки. Хто дав йому таке право? Принаймі на Львівщині він ні з ким не радився. Тому не треба заявляти, що ми повністю задоволені тим, що маємо. Розумію, М. Фоміних, який вже багато років звик стояти струнко перед крівництвом з Москви, важко перебудуватись. Але не варто комусь нав'язувати свою думку. Як на мене, прогрес українського футболу можливий за самостійного виходу республіки на міжнародну арену. В проведенні чемпіонату України, за підсумками якого щонайменше три команди здобули б можливість виступати в розиграшах европейських кубків. Швидшими темпами розвивався б і юнацький футбол.

Наші арбітри могли б реґулярно змагатися під еґідою ФІФА та УЄФА, багато давали б для наших суддів і тренерів постійні семінари за кордоном. У виграші опинилися б і журналісти, регулярно виїжджаючи на міжнародні матчі, а не задовільняючись залишками від „пирога", розділеного в Москві.

Вигоди очевидні. Не бачать їх тільки М. Фоміних та деякі спортивні функціонери. Встаньмо з колін! Переконаний, що це через таких, як М. Фоміних, велика футбольна держава Україна позбавлена можливості заявити про себе вголос на міжнародній арені. Така моя особиста думка".

ТОВАРИСТВО СВЯТА СОФІЯ — КОМІСІЯ ПАТРІЯРШОГО ФОНДУ

повідомляє:

на **ПАТРІЯРШИЙ ФОНД** зложили

IY-90

1,500.00 дол. — Н. Н., Н. Дж. на УКУ в Римі для виховання священиків;
по 100.00 дол. — д-р Роман Смик (родинна пожертва за 2-ий квартал 90 р.), Володимир і Наталія Клапіщак;
50.00 дол. — Евфрозія Покінська;
по 25.00 дол. — Юлія Вертипорох (замість квітів на могилу бл. п. Олени Гірняк, мами Іванни Когут), Ольга Карван, Іван і Катерина Крих;
20.00 дол. — Наталія Карплюк;
15.00 дол. — Михайло й Олена Іліїв;
10.00 дол. — Дора Горбачевська.

На радіопрограму „Голос Української Діяспори", зложили:

300.00 дол. — Укр. Фед. Кооп. „Самопоміч" в Ню Йорку (наступний даток);
25.00 дол. — Лев Ганусяк (з нагоди 80-ліття народження).

Листа ч. 057 — збірка на загальних Зборах Округи УНСоюзу в Джерзі Сиггі. Збірку перевів Володимир Білик (голова), переслав Василь Пасічняк, зложили:

100.00 дол. — Окружний Комітет УНСоюзу в Джерзі Сиггі;
по 50.00 дол. — 170 Відділ УНСоюзу „Українська Січ" в Джерзи Сиггі, 70 Відділ УНСоюзу — Поступовий Клюб — в Джерзи Сиггі;
по 20.00 дол. — Володимир Сохан, Надія Кравчук;
по 10.00 дол. — Володимир Білик, Стефан Максимчук, Марія Мацях, Стела Мацях, Стефан Чуйко, Йосиф Зубрицький, Михайло Пилипчак;
по 5.00 дол. — Павлина Балутинська, Теодор Кахнич, Адела Кедринська.

Листа ч. 120 — збірка замість квітів на могилу бл. п. проф. Григора Лужницького у Філядельфії — збирав інж. Юліян Головчак, зложили:

по 50.00 дол. — Ігор і Рома Гайда, проф. Леонід і Ірина Рудницькі;
по 25.00 дол. — інж. Юліян і Олена Головчак, Маркіян і Люба Онуферко, Іван і Софія Дзіндзюра, Теодор і Марія Флюнт;
по 20.00 дол. — Ярослав і Лоіс Білинські, Зореслава Мисько, д-р Тетяна Цісик, Степан і Христина Чорпіта, д-р Романа Навроцька.

Листа ч. 115 — збірка замість квітів на могилу бл. п. Богдана Миська у Філядельфії — збирав інж. Юліян Головчак, зложили:

по 200.00 дол. — д-р Орест і Рома Яхтарович, д-р Юрій і Наталія Попель, Богдан і Наталка Леочко;
140.00 дол. — Співпрацівники з Фрі Лайбрери у Філядельфії;
по 100.00 дол. — Марко і Наталка Яхтарович, Богдан і Марися Іванці, Богдан і Алла Мисько, Ігор Марко Леочко;
по 50.00 дол. — Оксана Колінко, інж. Юліян і Олена Головчак;
по 30.00 дол. — Лідія Козіцька, Ірена Лапинська;
по 25.00 дол. — Раковські (Муха з синами), проф. Леонід Рудницький, Рената Шаран Оледачик, Олег Кондрат, Стефанія Гутович;
по 20.00 дол. — д-р Романа Навроцька, Уляна А. Кулиняк;
15.00 дол. — Теодор і Марія Флюнт;
по 10.00 дол. — Тарас і Ірена Івасів, Богдан і Стефа Макух, Самуель Вайнштайн.

Збірка в Ню Гейвен, Конн. за 1990 рік. Збірщики: Павлина Лодинська і Григор Ґіна, зложили:

200.00 дол. — Прися Витвицька;
по 50.00 дол. — Михайло Ґурський, Зенко Гарасимчук, інж. Михайло і Віра Вальницький, Максим і Романа Трібодо, Богдан і Марія Антонишин;
по 40.00 дол. — Славко Попель, Лечко й Орися Марків;
34.00 дол. — Лідія Фіцалович;
по 30.00 дол. — проф. Іван і Ірина [illegible]юк, Роман Романюк, Григорій і Анна Ґіна, Люба Данило, інж. Ігор і Марія Зубрицький, Лев Левицький;
по 25.00 дол. — інж. Мирон і Надія Троян, д-р Михайло і Марія Снігурович, Микола й Оля Духновський, Орися Лаврович, Ґеня Добчанська, Марта Рудик, мґр Михайло й Ірена Бойко, Мирон і Христя Мельник, д-р Антоніна Цап, мґр Олег і Надія Микетей, Роман і Барбара Крохмальницький, д-р Осип Данко, Павло Палюга, Іванко й Інка Лодинський, Олег і Люба Лабунька.
по 20.00 дол. — Мирослава Белей, Іван і Марія Сова, Іван Румак, Марія Марків, Осип Собко, Гнат Андрусишин, Ірена Гладка, проф. Юрій і Наталка Цибрівський;
по 10.00 дол. — Іван Малик, Софія Бродич, Іван Чабала, Адам Дерешівський, Василь Юречко, Орися Мандич, д-р Осип Рудко, Прокіп Дитюк.

Збірка Українського Патр. Товариства, Відділ в Норт Порті, ФЛ. за 1990 рік. Збірщики: Роман Романишин (голова Відділу), Марія Стефанишин і Анастасія Мерещак, зложили:

100.00 дол. — Надія Мандрусяк;
по 50.00 дол. — Йосиф і Марія Лисогір, Михайло і Фльоренса Лисак, Юрій і Оля Пастернак, д-р Евген і Неля Стецьків;
30.00 дол. — Володимир і Оксана Савків;
по 25.00 дол. — Михайло і Лідія Белендюк, Степан і Кляра Гарасимів, д-р Володимир і Ірена Ґерент, Степан і Катерина Качмарський, Ярослав і Іванна Костишин, Роман і Лєна Іваницький, Володимир і Анастасія Мерещак, Евген і Мирослава Наливайко, Роман і Галина Поритко, Роман і Леся Романишин, Мирон і Павлина Харина, Михайло і Оксана Тарапацький;
по 20.00 дол. — Володимир Бущак, Богдан і Марія Дейчаківський, Надія Іванчук, Антін і Анна Качала, Василь і Оксана Мельничин, Йосиф і Олена Пантелюк, Ралф і Анна Маріяні, Михайло і Стефа Павличко, Осип і Софія Покотило, Мирон і Ірина Радзикевич, Марія Стефанишин, Дмитро і Марія Сулима, Віра Яворська, Роман і Леся Яськів, Володимир і Ярослава Зелез, Катерина Тащук;
по 15.00 дол. — Іван Лотоцький, Тарас і Меланія Барабаш;
по 10.00 дол. — Галина Біч, Анастазія Бродін, Богдан і Ірина Висоцький, Іван і Анастазія Бутрій, Омелян і Марія Граб, Михайло й Ірина Гарасим, Ярослава Гупчак, Михайло Гарасимів, Петро й Анна Добрянський, Сильвестер і Марія Мартюк, Михайло Корбин, Іван і Оксана Лукасевич, Міра Повх, Теодор і Ґеня Потер, Роман і Оля Романишин, Василь і д-р Анна Самофаль, Роман і Анна Сокольський, д-р Павло і Меланія Сениця, Микола Пастернак, Микола і Марія Ціко, Семен і Марія Чорній, Володимир і Теодосія Коверко, Григорій і Павлина Черкас, Мирон і Зіна Ференц, Степан Спас, Лев і Марія Штайнберґ, Іван Тащук, д-р Павло й Олена Турула, Яків Рудяк, Н. Закидальська;
7.00 дол. — Павло Грабович;
по 5.00 дол. — Григорій Каспер, Онуфрій Коцелко, Володимир і Марія Філас, Павло Івасічко;
3.00 дол. — Анна Гайдук.

Збірка Укр. Патр. Товариства в Рочестері, Н. Й. — на поминках бл. п. Володимира Колця. Збірку перевів Андрій Яріш, переслав Михайло Малинівський, зложили:

100.00 дол. — Евгенія Колцьо;
по 50.00 дол. — Колцьо (Осип, Соня, Тарас, Ігор і Леся), Петро й Уляна Лесів;
по 25.00 дол. — Марія Крижанівська, Марко й Ольга Лонкевич, Михайло й Ольга Малинівський, Андрій Яріш, Хор церкви Богоявлення;
по 20.00 дол. — Тарас і Марія Кахникевич, Микола і Нуся Єйна, Володимир і Соня Гоба;
по 10.00 дол. — Стефанія Пелега, Марта Крамарчук, Іван і Надя Петрик, Роман і Оля Костюк, Роман і Люба Домбчевський;
по 5.00 дол. — Василь і Ірена Семанюк, Григорій і Анастазія Гайдучок, Петро і Стефанія Біжок, Іван і Анна Боднар, Іван і Марія Мойсей;
3.00 дол. — Марія Т. Фалаш.

Збірка-Коляда — в Балтиморі, МД., зібрав і переслав Евген Снігура, зложили:

по 30.00 дол. — д-р Андрій Лемішка, д-р Дмитро Кострубяк;
по 25.00 дол. — Евген і Валя Снігура, Василь Будько;
по 20.00 дол. — Ева Кравчук, Андрій і Марія Чорний, Стефан Поперечний, Александер Ратич;
по 15.00 дол. — Теофіль Попович, Остап і Анна Стельмах;
по 10.00 дол. — Іван Сливка, Василь і Анна Верний, Остап Садовий;
5.00 дол. - Володимир і Марія Стельмах.

Товариство Свята Софія — Комісія Патріяршого Фонду — складає щиру подяку усім вельмишановним жертводавцям і збірщикам.

Всі датки на Патріярший Фонд Товариства Свята Софія можна відтягати від податку: IRS No. 23-7380645.

Всі чеки просимо виписувати на:

St. Sophia Religious Association — Patriarchal Fund

та пересилати на адресу:

7911 Whitewood Road • Philadelphia, PA 19117

ВІДІЙШЛИ ● ВІД НАС ●

ФРАНКО УЛАН, член УНС Відд. 256-го ім. св. Івана Хрестителя в Рівергед, Н.Й., померла 9-го квітня 1989 року на 64-му році життя. Нар. 1924 року в Ракінґгем, Па. Членом УНС став 1977 року. Залишив у смутку дружину Ірену, дітей: Павла, Тому, Филипа, Давида й Лінду та семеро правнуків. Похорон відбувся 11-го квітня 1989 року на місцевому цвинтарі в Вестгемптон, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

К. М. Безкоровайний, секр.

ПЕТРО БАЛЛА, член УНС Відд. 113-го ім. св. Івана в Деррі, Па., помер 11-го березня, 1990 року на 70-му році життя. Нар. 22-го червня 1919 року в Ормрод, Па. Членом УНС став 1949 року. Залишив у смутку дружину Флору. Похорон відбувся на цвинтарі Ріверсайд Нешенел в Ріверсайд, Каліф.

Вічна Йому Пам'ять!

Франк Куземчак, секр.

ВАСИЛИНА АНТИПЕНКО, член УНС Відд. 424-го Т-ва „Герої Крут" у Філядельфії, Па., померла 23-го квітня 1990 року на 88-му році життя. Нар. 1901-го року в Умані, Україна. Членом УНС стала 1950 року. Залишила у смутку друзів, приятелів та знайомих. Похорон відбувся 27-го квітня 1990 року на цвинтарі св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

Вічна Їй Пам'ять!

Віталій Трипупенко, секр.